

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การประเมินผลการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด
The Evaluation of Internal Control of Pathum Thani Administrative Officers Saving and Credit
Cooperatives Limited

ศุภาพิชญ์ เตชโรจนพัฒน์ (Suphapich Techarojjanapat)¹ อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ (Anucha Puripunpinyoo)²

เชาว์ โรจนแสง (Chow Rojjanasang)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการควบคุมภายในตามแนวทางโคโซของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด และ 2) ประเมินผลการควบคุมภายในทางบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน 15 คน ผู้จัดการสหกรณ์และรองผู้จัดการสหกรณ์จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์จำนวน 4 คน ผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 1 คน ผู้ตรวจสอบภายในจำนวน 1 คน และผู้มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์จำนวน 2 คน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด รวมทั้งสิ้น 25 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม คือ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแนวทางโคโซของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด อยู่ในเกณฑ์ดีทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 4.10) 2) การประเมินความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ย = 3.99) 3) กิจกรรมควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 4.06) 4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 4.10) และ 5) การติดตามและการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ตามลำดับ และการประเมินการควบคุมภายในด้านการบัญชี การประเมินผ่านเกณฑ์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเก็บรักษาเงินโดยทั่วไป 2) การรับเงิน 3) การจ่ายเงิน 4) เงินฝากธนาคาร และ 5) เงินฝากคลัง เป็นต้น

คำสำคัญ การประเมินผลการควบคุมภายใน สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช supapich.techa@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช puanucha@windowlive.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช chow59@e-jodil.stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The research objectives were to 1) the evaluation of internal control by COSO of Pathum Thani Administrative officer's saving and Credit Cooperative Limited, and 2) the evaluation of accounting internal control by Cooperative Auditing Department of Pathum Thani Administrative officers Saving and Credit Cooperative Limited. The research population comprised of cooperative working committee for 15 persons cooperative manager and cooperative deputy manager for 2 persons cooperative officers for 4 persons internal auditor for 1 person and cooperative promotion officer for 2 persons of Pathum Thani Administrative officers saving and Credit Cooperative Limited. Data collecting was applied for the entire population. Data was collecting by moing questionnaire. The statistical tool for data analysis was applied frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The research found that the evaluation of internal control by COSO of Pathum Thani Administrative officers Saving and Credit Cooperative Limited had internal control of cooperative at good level of internal control of cooperative in 5 principle as follow 1) Control Environment ($\bar{X}$ = 4.10) 2) Risk Assessment ($\bar{X}$ =3.99) 3) Control Activities ($\bar{X}$ = 4.06) 4) Information and Communication ($\bar{X}$ = 4.10), and 5) Monitoring. ($\bar{X}$ = 4.10) And the evaluation of accounting control by Cooperative Auditing Depastment have pass level in 5 principle as follow 1) Maintaining money 2) Receive Money 3) Payment 4) Deposit Bank and 5) Deposit.

Keywords: Evaluation Internal control, Pathum Thani Administrative officers Saving and Credit Cooperative Limited.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

โดยทั่วไปองค์กรที่สามารถบริหารงานไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี สหกรณ์จัดว่าเป็นองค์กรธุรกิจชนิดหนึ่งที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย การดำเนินงานของสหกรณ์ในประเทศไทยมีทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ซึ่งสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภทนี้มีการดำเนินธุรกิจหลากหลายมิติที่ซับซ้อน เช่น ประเภทของธุรกิจ ปริมาณธุรกิจ ขนาดของสหกรณ์ การบริหารจัดการ ฐานะการเงิน และระบบควบคุมภายใน เป็นต้น คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์เป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินกิจการสหกรณ์ เพราะเป็นผู้บริหารจัดการสหกรณ์ หากมีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ แต่ถ้ามีการบริหารการจัดการไม่ดี อาจส่งผลเสียทำให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์หยุดชะงัก และนำไปสู่ความล้มเหลว

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรในรูปแบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการออมและการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็นและความเดือดร้อนของสมาชิก ตลอดจนจัดให้มีสวัสดิการตามความเหมาะสม สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด เดิมชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานส่วนตำบลปทุมธานี จำกัด แล้วเปลี่ยนเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ไว้เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2556 ได้จดทะเบียน เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ อ.269044 ถือใช้วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2544 มีสำนักงานเลขที่ 47/156 ถนนรังสิต - นครนายก หมู่ที่ 1 ตำบล บึงยี่โถ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดปทุมธานี 12130 เดือนสิ้นปีบัญชีคือเดือนตุลาคม ในปีบัญชี 31 ตุลาคม 2560 สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด มีสมาชิก 923 คน มีการดำเนินธุรกิจ 2 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจรับฝากเงินจำนวน 53,096,663.83 บาท ธุรกิจสินเชื่อจำนวน 172,417,860 บาท ทุนดำเนินการทั้งหมด 198,478,675.98 บาท กำไรสุทธิประจำปี จำนวน 4,101,616.13 บาท สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่มีปริมาณธุรกิจมาก จึงทำให้ต้องมีการควบคุมภายในอย่างรัดกุม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการควบคุมภายในเปรียบเสมือนเกราะป้องกันให้สหกรณ์ดำรงอยู่รอดปลอดภัย ทำให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าสหกรณ์จะสามารถดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสหกรณ์เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและสามารถให้บริการแก่มวลสมาชิกอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ต้องมีระบบการบริหารเงินทุนของสหกรณ์อย่างโปร่งใสและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นการสร้างระบบการควบคุมภายในที่ดีในสหกรณ์ จะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารจัดการของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกันข้อบกพร่องและปัญหาในด้านต่างๆ ผู้บริหารสหกรณ์จึงต้องมีความรู้ความสามารถและมีทักษะเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานภายในสหกรณ์ที่จะทำให้การบริหารงานของสหกรณ์บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การควบคุมภายในที่ดี จึงจำเป็นและเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารของสหกรณ์ ต้องจัดให้มีขึ้นและนำไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้สหกรณ์สามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาระดับการควบคุมภายใน ตามเกณฑ์ที่สำนักงานการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

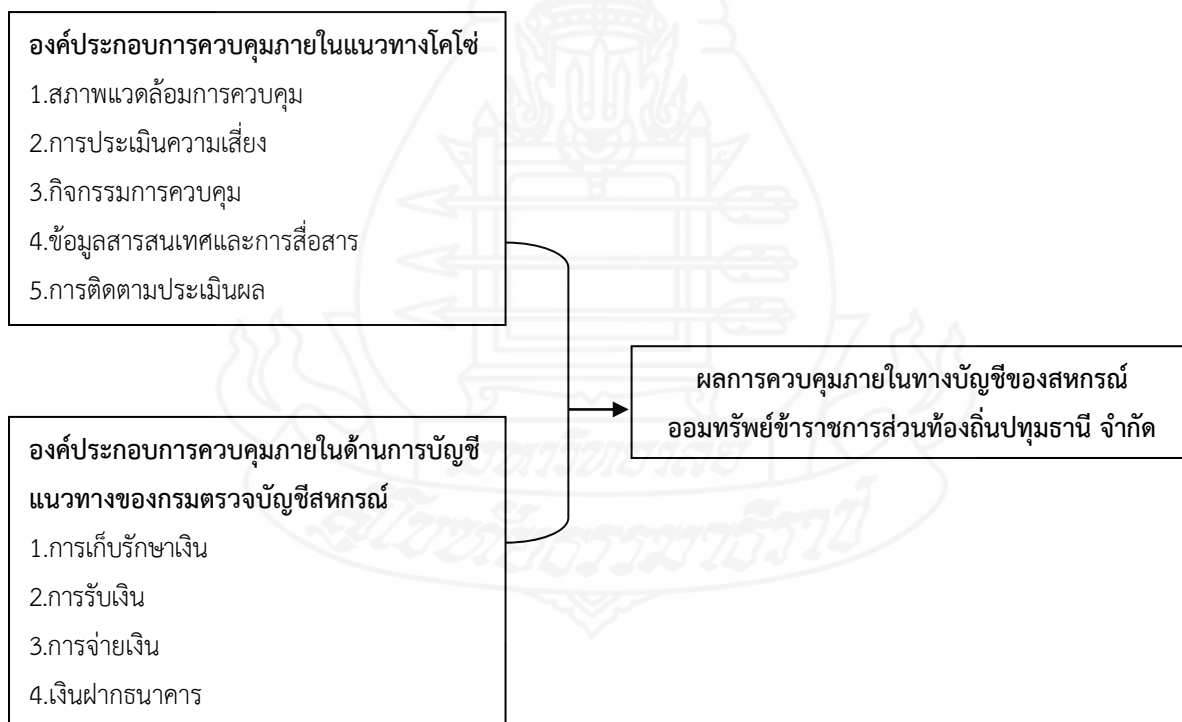
ตรวจเงินแผ่นดินและกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ให้มีระดับดีขึ้นได้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการประเมินผลการควบคุมภายในของของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด เพื่อเสนอแนะแนวทางในการควบคุมภายในที่ดีต่อสหกรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการควบคุมภายในแนวทางโคโซของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด
2. เพื่อประเมินผลการควบคุมภายในทางบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตามของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการควบคุมภายใน โดยอาศัยกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาจากประชากรทั้งหมดคือ คณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน ผู้จัดการสหกรณ์และรองผู้จัดการสหกรณ์จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์จำนวน 4 คน ผู้ตรวจสอบกิจการจำนวน 1 คน ผู้ตรวจสอบภายในจำนวน 1 คน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด และผู้มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 76 มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60 ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ร้อยละ 60 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 80 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานในสหกรณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60

2. ประเมินผลการควบคุมภายในแนวทางโคโซของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ผลการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแนวทางโคโซ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับดี

1) สภาพแวดล้อมการควบคุม (ค่าเฉลี่ย = 4.10)

ด้านที่ 1 ความซื่อสัตย์และจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.96)

ด้านที่ 2 ความรู้ ทักษะ ความสามารถแข่งขัน อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.97)

ด้านที่ 3 โครงสร้างของสหกรณ์ อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.99)

ด้านที่ 4 นโยบายและวิธีการบริหารงานด้านบุคลากร อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.90)

ด้านที่ 5 ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.16)

ด้านที่ 6 การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.04)

ด้านที่ 7 คณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบ อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.10)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2) การประเมินความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ย = 3.99)

 ด้านที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.04)

 ด้านที่ 2 มาตรฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 3.94)

3) กิจกรรมควบคุม อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.06)

4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.10)

5) การติดตามและการประเมินผล อยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 4.10)

ผลการควบคุมภายในตามแนวทางโคโซของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ทำให้ทราบถึงแนวทางการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด 5 องค์ประกอบได้ ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความซื่อสัตย์และจริยธรรม คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ต้องมีการประชาสัมพันธ์ภายในสหกรณ์เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรมอันดีงาม ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้สมาชิกทราบและเกิดความศรัทธา และต้องมีข้อกำหนดให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามหลักการควบคุมภายในที่ดี

2.1.2 ความรู้ ทักษะ ความสามารถเชิงแข่งขัน คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาบรรจุเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ ต้องมีการกำหนดระดับความรู้และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับทักษะความรู้ ความสามารถที่จำเป็นของเจ้าหน้าที่ว่ามีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติอยู่เสมอ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยพิจารณาจากผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ

2.1.3 โครงสร้างของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องมีการจัดโครงสร้างของสหกรณ์และสายงานการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ มีบุคลากรในจำนวนที่เพียงพอ ต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

2.1.4 นโยบายและวิธีการบริหารงานด้านบุคลากร คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติในการคัดเลือกสรรหาพนักงานสหกรณ์ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับสายงาน ต้องมีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิการและเงินช่วยเหลือต่าง ๆ และต้องมีการปรับปรุงในทันสถานการณ์เสมอ มีมาตรฐานในการกำหนดอัตราค่าจ้าง เงินเดือนเริ่มต้น และจัดทำช่วงเงินเดือนแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม และมีการพิจารณาขึ้นเงินเดือนค่าจ้าง โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

2.1.5 ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ และสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ในทุกกระบวนการ มีการปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารอย่างมุ่งมั่น ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความสำคัญกับงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบภายนอก รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2.1.6 การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการของ สหกรณ์ต้องมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบตามความเหมาะสม โดยมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าโดยทั่วกัน และ ต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานที่มอบหมายไปแล้วอย่างสม่ำเสมอ

2.2 การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของสหกรณ์ใน รูปแบบเป้าหมาย และพันธกิจ และการชี้แจงวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ให้บุคลากรทุกคนทราบ

2.2.2 ต้องมีมาตรฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ 4 ระดับ ได้แก่ (1) วิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อ ป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก (2) วิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อทำการค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น มาแล้ว (3) วิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีก ในอนาคต และ(4) วิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จโดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.3 ด้านกิจกรรมควบคุม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.3.1 การกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณเพื่อเป็นวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน

2.3.2 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานบัญชีไว้อย่างละเอียด

2.3.3 การกำหนดหน้าที่การดูแลทรัพย์สินจากหน้าที่ทางบัญชีอย่างชัดเจน

2.3.4 การกำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติวงเงินไว้อย่างชัดเจน

2.4 ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.4.1 การจัดเก็บข้อมูลหรือเอกสารไว้อย่างสมบูรณ์และเป็นหมวดหมู่

2.4.2 การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน หรือตามนโยบาย โดยมีข้อมูลที่ตรงตามเวลา สามารถเสนอให้ผู้บริหารแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด

2.4.3 การสื่อสารให้กับบุคลากรทุกคนทราบถึงอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องการควบคุมภายใน

2.4.4 การรับฟังข้อคิดเห็นจากสมาชิก เพื่อนำมาปรับปรุงสหกรณ์ให้ดีขึ้น

2.4.5 หากได้รับข้อร้องเรียนจากสมาชิก จัดให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไข ปรับปรุงโดยเร็ว

2.5 การติดตามและการประเมินผล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.5.1 การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแผนกับผลการดำเนินงานและนำไปรายงานให้กำกับดูแลทราบเป็น ลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่อง

2.5.2 การประเมินผลประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

2.5.3 การรายงานผลการประเมินผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ต่อผู้กำกับ ดูแล

2.5.4 การเก็บรักษาหลักฐานในการติดตามผลของงานอย่างสม่ำเสมอ

2.5.5 ผู้ตรวจสอบภายในที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

2.5.6 บุคลากรในสหกรณ์รับรู้และปฏิบัติงานด้วยจรรยาบรรณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

3. ประเมินผลการควบคุมภายในทางบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตามของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด การประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ด้านการบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับผ่าน ทำให้ทราบถึงแนวทางการควบคุมภายในด้านการบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางควบคุมภายในด้านการบัญชีได้ ดังนี้

3.1 การเก็บรักษาเงิน

- 3.1.1 มีสถานที่และตู้รับฝากสำหรับเก็บรักษาเงินที่ปลอดภัย
- 3.1.2 มีกรรมการรักษาเงินที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระเบียบ
- 3.1.3 มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน
- 3.1.4 การเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา

3.2 การรับเงิน

3.2.1 การรับเงินตามใบเสร็จรับเงิน

- (1) ใช้ใบเสร็จรับเงินที่ละเล่มสำหรับรายรับประเภทเดียวกัน
- (2) ใบเสร็จรับเงินมีเลขลำดับเล่มที่ และฉบับที่พิมพ์ไว้ล่วงหน้า
- (3) มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน
- (4) ใบเสร็จรับเงินที่ยังไม่ได้ใช้ เก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย และมีการทำทะเบียนคุมเพื่อให้ทราบจำนวนที่คงเหลืออยู่ในมือทั้งหมดออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่มีการรับเงิน

3.2.2 การรับเงินโดยใช้เครื่องบันทึกการรับเงิน

- (1) มีคำสั่งมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำเครื่องบันทึกการรับเงินเป็นลายลักษณ์อักษร
- (2) ใช้เครื่องบันทึกการรับเงินในเวลาทำการเท่านั้น
- (3) ใบเสร็จรับเงินแบบสลิป มีชื่อสถานที่ทำการ จำนวนเงิน วัน เดือน ปีที่รับเงิน และเลขลำดับใบเสร็จรับเงิน
- (4) มีสำเนาใบเสร็จรับเงินจากเครื่องบันทึกการรับเงินไว้ให้ตรวจสอบโดยครบถ้วน
- (5) ใบเสร็จรับเงินแบบสลิปที่ยกเลิก เจ้าหน้าที่รับเงินได้ลงลายมือชื่อรับรองในใบสลิปที่ยกเลิกแล้วเก็บไว้

เป็นหลักฐาน

3.3 การจ่ายเงิน

- 3.3.1 มีระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินอย่างชัดเจน
- 3.3.2 การจ่ายเงินจ่ายเป็นเช็ค เว้นแต่รายจ่ายเล็กน้อยจ่ายจากเงินสดย่อย
- 3.3.3 เช็คที่ไม่ได้ใช้ขีดฆ่าเพื่อป้องกันมิให้นำไปใช้อีก
- 3.3.4 ออกเช็คส่งจ่ายโดยระบุชื่อผู้รับเงินเท่านั้น
- 3.3.5 มีการควบคุมเช็คซึ่งยังไม่ได้ใช้เหมาะสม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

3.4 เงินฝากธนาคาร

- 3.4.1 ธนาคารที่ฝากเงินไว้นั้นเป็นธนาคารที่ได้รับอนุมัติให้ฝากเงินได้ตามระเบียบ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้
- 3.4.2 การเปิดบัญชีธนาคาร และการกำหนดผู้มีอำนาจในการลงนามสั่งจ่ายได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้อง
- 3.4.3 มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติที่แจ้งให้ธนาคารทราบ เมื่อมีการเปลี่ยนผู้มีอำนาจในการลงนามจ่ายเช็ค
- 3.4.4 มีการตั้งกรรมการฝากถอน
- 3.4.5 กรณีรับเช็คที่ฝากคืนจากธนาคารมีการลงบัญชีคุมและมีการติดตามทุกรายการ
- 3.4.6 มีการเก็บรักษาสมุดคู่ฝาก ใบนำฝากธนาคารและต้นข้อเช็คไว้เรียบร้อย
- 3.4.7 มีการพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคารอย่างน้อยเดือนละครั้ง

3.5 เงินฝากคลัง

- 3.5.1 ประเภทเงินที่ฝากและถอนเป็นไปตามระเบียบ
- 3.5.2 มีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อการฝากหรือถอนเงินจากคลัง
- 3.5.3 มีการเก็บรักษาสมุดคู่ฝาก (ป้าสบู๊ค) ใบนำส่ง และฎีกาเงินนอกงบประมาณไว้เรียบร้อย
- 3.5.4 มีการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังอย่างน้อยเดือนละครั้งผู้ตรวจสอบภายในตรวจสอบผลการพิสูจน์

ยอดเงินฝากแล้วทุกครั้ง

- 3.5.5 ผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากคลังได้เสนอผู้บังคับบัญชาทุกครั้ง
- 3.5.6 ผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคารได้เสนอผู้บังคับบัญชาทุกครั้ง
- 3.5.7 มีการควบคุมเช็คซึ่งผู้รับยังมีได้นำไปขึ้นเงินเป็นเวลานาน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแนวทางโคโซและการควบคุมภายในด้านการบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประชากรที่ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะ ว่าการประเมินการควบคุมภายในตามแนวทางโคโซและการประเมินการควบคุมภายในด้านการบัญชีตามแนวทางกรมตรวจบัญชีสหกรณ์นั้น สะท้อนให้เห็นผลการประเมินเพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ควรจะจัดให้มีการประเมินทุกช่วงเป็นรายเดือนหรือรายไตรมาส เพื่อป้องกันการเกิดข้อบกพร่องอันเกิดผลเสียกับสหกรณ์ หากเกิดผลเสียกับสหกรณ์ก็สามารถกลับไปแก้ไขได้ทันและตรงจุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การประเมินผลการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด โดยใช้แบบสอบถามการประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแนวทางโคโซที่พัฒนามาจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และแบบสอบถามการประเมินการควบคุมภายในของด้านการบัญชีที่พัฒนามาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด มีความสอดคล้องกับระบบการควบคุมภายในตามแนวทางโคโซสามารถตอบชุดแบบสอบถามของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่พัฒนาได้ มีผลการศึกษาพบว่าระดับการควบคุมภายในของสหกรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีและเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับผ่าน ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์อยู่ในระดับดีและผ่านเกณฑ์ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินการควบคุมภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภาค 5 จำกัด ของพิษณุ ทนไนไชย (2558) พบว่ามีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

สอดคล้องตามแนวทางโคโซ่ ด้วยคำร้อยละในด้านต่าง ๆ กล่าวคือสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภาค 5 จำกัด มีการควบคุมภายใน ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้า แต่มีความแตกต่างกันในด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภาค 5 จำกัด อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1.จากการประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแนวทางโคโซ่สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ปทุมธานี จำกัด ที่ได้พัฒนาจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งจะประเมิน 5 ด้าน ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม

1.1.1 กิจกรรมความซื่อสัตย์และจริยธรรม สหกรณ์จะต้องมีการอบรมด้านจริยธรรมอันเป็นแนวทางที่ควรปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หากมีการกระทำผิดควรที่จะมีการลงโทษทางวินัยเมื่อมีการฝ่าฝืน

1.1.2 กิจกรรมความรู้ ทักษะ ความสามารถเชิงแข่งขัน สหกรณ์ต้องมีการกำหนดระดับความรู้และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง มีแผนอบรมเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเหมาะสม และต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาจากผลสำเร็จของงาน

1.1.3 กิจกรรมโครงสร้างของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องมีการจัดโครงสร้างของสหกรณ์และสายงานการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ ต้องมีการประเมินโครงสร้างและจัดโครงสร้างขององค์กรเป็นระยะๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ โครงสร้างของสหกรณ์ต้องมีบุคลากรในจำนวนที่เพียงพอ และต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

1.1.4 กิจกรรมนโยบายและวิธีการบริหารงานด้านบุคลากร สหกรณ์ต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติในการคัดเลือก สรรหาพนักงานสหกรณ์ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสายงาน และต้องมีการจัดบรรยากาศในการปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.1.5 กิจกรรมปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ และสนับสนุนการปฏิบัติงานให้หน้าที่ในทุกกระบวนการ ผู้บริหารต้องมีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารต้องมีการบริหารอย่างมุ่งมั่น ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริต

1.1.6 กิจกรรมกรรมการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ สหกรณ์ต้องมีจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานเหมาะสมเพียงพอ

1.1.7 กิจกรรมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ รวมทั้งมีเวลาให้กับการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1.2 ด้านการประเมินความเสี่ยง

1.2.1 กิจกรรมการกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของสหกรณ์ในรูปแบบเป้าหมาย และพันธกิจ ต้องมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ให้บุคลากรทุกคนทราบ และต้องมีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

1.2.2 กิจกรรมมาตรฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ สหกรณ์ต้องมีวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อทำการค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาแล้ว

1.3 ด้านกิจกรรมการควบคุม สหกรณ์ต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานบัญชีไว้อย่างละเอียด และต้องมีการกำหนดหน้าที่การดูแลทรัพย์สินจากหน้าที่ทางบัญชีอย่างชัดเจน

1.4 ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร หากสหกรณ์ได้รับข้อร้องเรียนจากสมาชิก จัดให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไข ปรับปรุงอย่างทัน่วงที

1.5 ด้านการติดตามและการประเมินผล สหกรณ์ต้องมีการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแผนกับผลการดำเนินงานและนำไปรายงานให้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ด้านการบัญชีตามแนวทางของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด ที่ได้พัฒนาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 การเก็บรักษาเงินโดยทั่วไป สหกรณ์ต้องมีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และสหกรณ์ต้องมีการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา

2.2 การรับเงิน

2.2.1 การรับเงินตามใบเสร็จรับเงิน สหกรณ์ต้องออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่มีการรับเงิน ใบเสร็จรับเงินที่ใช้แล้ว มีการสอบถามว่าได้มีการนำลงบัญชีครบทุกฉบับ ใบเสร็จรับเงินที่ไม่ใช้เมื่อสิ้นปีงบประมาณมีการปฐมนิเทศหรือเจาะรู หรือประทับตราเลิกใช้ทุกชุด และต้องมีการกำหนดว่าเช็คที่ได้รับจะต้อง “ขีดคร่อม” เพื่อเข้าบัญชีของหน่วยงาน

2.2.2 การรับเงินโดยใช้เครื่องบันทึกการรับเงิน สหกรณ์ต้องใช้เครื่องบันทึกการรับเงินในเวลาทำการเท่านั้น และใบเสร็จรับเงินแบบสลิปที่ยกเลิก เจ้าหน้าที่รับเงินได้ลงลายมือชื่อรับรองในใบสลิปที่ยกเลิกแล้วเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2.3 การจ่ายเงิน สหกรณ์ต้องระมัดระวังเช็คที่ไม่ได้ขีดฆ่าเพื่อป้องกันมิให้นำไปใช้อีก และต้องมีการควบคุมเช็คซึ่งยังไม่ได้ใช้ให้เหมาะสม เช่น ไม่มีการลงลายมือชื่อในเช็คเพื่อส่งจ่ายเงินไว้วงหน้า และต้องมีการส่งเช็คให้ผู้รับทันทีเมื่อลงนามแล้ว

2.4 เงินฝากธนาคาร สหกรณ์ต้องฝากเงินไว้กับธนาคารที่ได้รับอนุมัติให้ฝากเงินได้ตามระเบียบ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจสอบภายในต้องตรวจผลการพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคารแล้วทุกครั้ง และต้องมีการควบคุมเช็คซึ่งผู้รับยังมิได้นำไปขึ้นเงินเป็นเวลานาน

2.5 เงินฝากคลัง สหกรณ์ควรคำนึงถึงการปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ทุกครั้ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2560). *การควบคุมภายใน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2560

<https://www.cad.go.th/>

พิษณุ หนั่นไชย. (2558). *ประเมินการควบคุมภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภาค 5 จำกัด*.

http://library.cmu.ac.th/digital_collection/

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2552). *แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2552). *การพัฒนาการควบคุมภายใน*. กรุงเทพมหานคร.

สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด. (2560). *รายงานกิจการประจำปี 2560*. ปทุมธานี: สหกรณ์ออมทรัพย์ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นปทุมธานี จำกัด.

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย. (2559). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์*.

<http://office.cpd.go.th/rlo>

